

รายงานของคณะกรรมการกิจการองค์การอิสระ
วุฒิสภา

พิจารณาศึกษา

รายงานประจำปี ๒๕๔๔
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

อนึ่ง พลตำรวจเอก ประทีป สันติประภพ และนายโอภาส รองเงิน ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ และที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยวิสามัญ) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๕ โดยลงมติตั้ง นายประสงค์ โฆษิตานนท์ และนายประโกชน์ สภาวสุ เป็นกรรมการแทน

ต่อมา นายศิลป์ชัย เศรษฐศิลป์ ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ และที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันศุกร์ที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๕ โดยลงมติตั้งนายประสงค์ ณฑาทินธุ์ เป็นกรรมการแทน

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณารายงานประจำปี ๒๕๔๔ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

กำลุนเทพ เทวกุล

(หม่อมราชวงศ์กำลุนเทพ เทวกุล)

ประธานคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายสุนทร อินทร์อำ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๗๓, ๐ ๒๒๔๔ ๑๖๗๑

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๗๓

พิมลศรี พิมพ์

มณฑาทิพย์/สุวพร /ขวัญชัย ทาน

**รายงานของคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ วุฒิสภา
พิจารณารายงานประจำปี ๒๕๔๔ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา**

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ที่ประชุม ได้มีมติมอบหมายให้คณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ พิจารณาศึกษารายงานประจำปี ๒๕๔๔ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพื่อรายงานให้วุฒิสภาทราบต่อไป

บัดนี้ คณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระได้ดำเนินการดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอ รายงานต่อวุฒิสภา ดังนี้

๑. ในการดำเนินการพิจารณาศึกษารายงานประจำปี ๒๕๔๔ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ดังกล่าว คณะกรรมการฯ ได้มีมติแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาวิเคราะห์เนื้อหาของรายงานฯ ประกอบด้วย

๑.๑ ร้อยตรี เบญจกุล มะกะระรัช	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
เป็นประธานคณะทำงาน
๑.๒ นายรัก ปัญญานิติ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
เป็นคณะทำงาน
๑.๓ นายอรรถวิทย์ วรรณวินิจ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
เป็นคณะทำงาน
๑.๔ ดร. ปัญญา อุดชาชน	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
เป็นคณะทำงาน
๑.๕ นางสาวปิยะฉัตร ไชชนม์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
เป็นเลขานุการคณะทำงาน

๒. ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้แต่งตั้ง นายสุนทร อินทร์อำ ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๘๒ วรรคสาม

๓. ผู้ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๓.๑ นายพิเชต สุนทรพิพิธ	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
๓.๒ นายพูลสวัสดิ์ ปิยะอนันต์	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

- ๓.๓ นายปราโมทย์ โชติมงคล เลขธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
 ๓.๔ นายถวัลย์ พลพิชน์ รองเลขธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
 ๓.๕ นางฉัฐธา มุนจินดา ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและวิชาการ
 ๓.๖ นางสาวชนกพร คิติกู นักวิชาการ
 ๓.๗ นางกฤติกา ไชวาสินธุ นักวิชาการ

คณะกรรมการกิจการรณรงค์รื้อสระ วุฒิสภาได้กำหนดกรอบการศึกษาออกเป็น ๓ ส่วน คือ **ส่วนแรก** ประกอบด้วย ความเป็นมา อำนาจหน้าที่ วิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก วัตถุประสงค์หลักในช่วงแผนยุทธศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๕) กลยุทธ์ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางพัฒนางานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพื่อเป็นหลักที่จะใช้ในการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานในส่วนที่สอง **ส่วนที่สอง** ประกอบด้วย การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้กำหนดไว้ โดยได้พิจารณาจากรายงานประจำปี ๒๕๔๔ ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ส่วนสุดท้าย ประกอบด้วยข้อสังเกตของคณะกรรมการกิจการรณรงค์รื้อสระ วุฒิสภา เพื่อเป็นข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง ของสังคมไทยอันเป็นกลไกที่สำคัญของการปฏิรูปการเมือง

๑. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑.๑ **ความเป็นมา** หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ประเทศไทยในขณะนั้นอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบที่มีได้เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงนัก เป็นช่วงเวลาที่ผู้ปกครองประเทศปกครองโดยอำนาจเด็ดขาด ดังนั้นก่อนหน้าปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยที่มาจาก การเลือกตั้ง การใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และการควบคุมหรือตรวจสอบรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร โดยระบบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ยังไม่ได้รับความสนใจจากฝ่ายบริหารเท่าใดนัก จนกระทั่งหลังจากปี ๒๕๑๖ สถานการณ์ความเข้มงวดในการใช้อำนาจปกครองเริ่มคลี่คลายลงบ้าง การเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ในเรื่องนี้จึงเริ่มมีมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่นักวิชาการ ผู้บริหารและนักการเมืองรุ่นใหม่ จนกระทั่งในสมัยของนายกรัฐมนตรี พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เห็นความสำคัญ และกล่าวถึงความเป็นไปได้ของการมีผู้ตรวจการรัฐสภา ในคราวการเปิดสัมมนาการปฏิรูปกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๒ นับตั้งแต่นั้นมาก็ได้มีความพยายามที่จะส่งเสริมสนับสนุน และเผยแพร่แนวความคิดการให้มี “ผู้ตรวจการรัฐสภา” หรือ “ผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา” ตามแนวคิดของนักวิชาการแต่ละท่าน ให้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ

ในช่วงที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ สมัยที่นายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่างๆ และพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตั้งคณะกรรมการ

จำนวน ๒๐ คน เพื่อร่างรัฐธรรมนูญเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะกรรมการได้ยกร่างบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ในหมวด ๑๑ ของร่างรัฐธรรมนูญและเสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติ แต่ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญคณะกรรมการดังกล่าว ได้พิจารณาตัดความในหมวด ๑๑ ที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาออกจากร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมด ด้วยเหตุผลที่ว่าหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานของฝ่ายบริหารที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกัน และดำเนินงานเช่นเดียวกับคณะกรรมการของสภาอยู่แล้ว นอกจากนี้การทำงานบางส่วนของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจเข้าไปก้าวก่ายการทำงานของฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตามสืบเนื่องจากความพยายามในการผลักดันของประชาชน นักวิชาการ นักการเมือง ให้มีการบรรจุเรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนั้นในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ ครั้งที่ ๕ ได้มีการเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ในมาตรา ๑๖๒ ทวิ อย่างไรก็ตามก็ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ในระหว่างที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลบังคับใช้ แต่อย่างใด

ในที่สุด ในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญได้บรรจุหลักการว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้มีการตรากฎหมายรองรับเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งในที่สุดรัฐสภาก็ได้ให้ความเห็นชอบประกาศใช้เป็น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีบทเฉพาะกาลให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการ และเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่เป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในระยะเริ่มแรก เพื่อจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาให้แล้วเสร็จ เพื่อเป็นการรองรับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่อยู่ระหว่างการคัดเลือกจากคณะกรรมการสรรหาที่ได้รับการแต่งตั้งจากสภาผู้แทนราษฎร และได้รับอนุมัติจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และรับการ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๓ ได้มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายพิเชต ตุนทรพิพิธ เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และในวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓ ได้มีคำสั่งจากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแต่งตั้ง นายปราโมทย์ โชติมงคล เป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑.๒ อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ดังนี้

๑.๒.๑ พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

(ก) เรื่องที่ข้าราชการ พนักงานของรัฐหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่

(ข) เรื่องที่ข้าราชการ พนักงานของรัฐหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชน โดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการปฏิบัตินั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายก็ตาม

(ค) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

๑.๒.๒. จัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา

(ก) รายงานเฉพาะเรื่อง

(ข) รายงานประจำปี (ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี)

๑.๒.๓ เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อวินิจฉัย

ในกรณีที่เห็นว่าทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามข้อ ๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๑.๒.๔ เสนอแนะต่อหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการให้มีการปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าวต่อไป ในกรณีที่เกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีให้ส่งรายงานดังกล่าวให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

๑.๒.๕ แจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน และผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เมื่อเห็นว่ามีความผิดหรือสงสัยว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือมีมูลความผิดทางอาญา หรือมีมูลความผิดทางวินัย และให้หน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนและผู้บังคับบัญชาดังกล่าว แจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทราบทุก ๓ เดือน

๑.๒.๖ ขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นส่งหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐานหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา และสามารถให้หัวหน้างานดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงาน อัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้งขอให้ศาลส่งวัตถุเอกสาร หลักฐานหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา นอกจากนั้นยังสามารถตรวจสอบสถานที่ที่เกี่ยวกับเรื่องที่มีการร้องเรียน

๑.๒.๗ ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ หรือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑.๓ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑.๓.๑ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และให้มีอำนาจหน้าที่ต่อไปนี้

(ก) รับผิดชอบงานธุรการของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

(ข) เผยแพร่วิชาการ และให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิที่จะร้องเรียนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒

(ค) ปฏิบัติการอื่นตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามอบหมาย

๑.๓.๒ เสนอบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ในการนี้ คณะรัฐมนตรีอาจนำความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภารวมไว้ในรายงานการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยก็ได้

๑.๓.๓ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑.๓.๔ จัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีแล้วส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๕๐ วันนับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชี

๑.๔ วิสัยทัศน์ (Vision Statement)

“สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ อันเป็นที่พึ่งของประชาชน มุ่งมั่นในการสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ รักษาความเป็นธรรม และเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทย”

๑.๕ ภารกิจหลัก

๑.๕.๑ พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เพื่อบำบัดความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมโดยสันติวิธี

๑.๕.๒ ศึกษาตรวจสอบ วิเคราะห์ และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นธรรมและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน

๑.๕.๓ เผยแพร่วิชาการและให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิที่จะร้องเรียนและจัดทำรายงานเฉพาะเรื่องและรายงานประจำปี เสนอต่อรัฐสภาและสาธารณชน

๑.๕.๔ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

๑.๕.๕ พัฒนาการและระบบงานที่ค่องตัว มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม พัฒนानุเคราะห์อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

๑.๖ วัตถุประสงค์หลักในช่วงแผนยุทธศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๘)

๑.๖.๑ สามารถบำบัดและแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน ความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียน

๑.๖.๒ สามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ และขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เป็นธรรมและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน

๑.๖.๓ ประชาชนและหน่วยงานของรัฐ ได้รับทราบเกี่ยวกับสิทธิที่จะร้องเรียนตามรัฐธรรมนูญ

๑.๖.๔ มีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อตกลงร่วมกันเป็นทางการ และมีกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ

๑.๖.๕ สามารถปรับปรุงระบบบริหารจัดการของสำนักงานฯ ให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมและมีการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลากรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจและเพื่อให้พนักงานมีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

๑.๗ กลยุทธ์

๑.๗.๑ การพัฒนาขีดความสามารถของระบบบริหารงานและบุคลากรในงานตรวจสอบข้อร้องเรียน เพื่อบำบัดความเดือดร้อน และความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียนโดยสันติวิธี

๑.๗.๒ การพัฒนาขีดความสามารถของระบบบริหารงานและบุคลากรในงานศึกษา วิเคราะห์และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เป็นธรรมและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน

๑.๗.๓ การพัฒนางานประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่วิชาการและให้ความรู้การศึกษาเกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา รวมทั้งสิทธิที่จะร้องเรียนตามรัฐธรรมนูญให้แก่ภาครัฐและประชาชน

๑.๗.๔ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

๑.๗.๕ การพัฒนาขีดความสามารถของระบบบริหารจัดการเทคโนโลยี ตลอดจนการจัดการและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานฯ

๑.๘ ด้านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

ระยะตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ เป็นการดำเนินงานในช่วงปีที่ ๒ ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเมื่อพิจารณาจากปริมาณลักษณะเรื่องร้องเรียน และการดำเนินการแก้ปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้ว พบว่าการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภายังมีปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามภารกิจอีก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญและแนวทางการใช้สิทธิ

ร้องเรียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีขึ้นแล้วในประเทศไทย หรือบางส่วนถึงแม้จะรู้ว่ามีสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแล้วก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และยังไม่เข้าใจเรื่องการใช้สิทธิร้องเรียนรวมทั้งขั้นตอนการเสนอเรื่องร้องเรียน

- ปัญหาการเข้าถึงสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

เนื่องจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีเฉพาะในกรุงเทพฯ และยังมีนโยบายให้เป็นส่วนงานที่มีขนาดเล็ก เพื่อให้มีความคล่องตัวจึงไม่มีการขยายสาขาในต่างจังหวัด

- ปัญหาการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในเชิงสนับสนุนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

- ปัญหาด้านศักยภาพของบุคลากร ทั้งด้านความรู้ความสามารถและทัศนคติที่เหมาะสมกับลักษณะงาน ต้องให้มีการเพิ่มการฝึกอบรมเสริมความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง

- ปัญหาด้านระบบข้อมูลที่ใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานเนื่องจากยังเป็นการปฏิบัติงานในช่วงเวลาปีที่สอง การพัฒนาเรื่องระบบฐานข้อมูล การจัดระบบข้อมูลยังอยู่ในขั้นการพัฒนา จึงยังคงมีปัญหาในการเลือกข้อมูลที่จะเก็บระบบ และวิธีการจัดเก็บ การค้นหา การนำข้อมูลไปใช้ในรูปแบบรายงานต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการใช้ข้อมูล หรือการรายงานได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์

- ปัญหาจากการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย

เนื่องจากปัจจุบันมีเรื่องร้องเรียนเสนอมาที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่ก็ได้เร่งพิจารณาดำเนินการเรื่องร้องเรียนเป็นรายกรณี เพื่อให้เกิดผลแก่ประชาชนผู้ร้องเรียนอย่างรวดเร็ว แต่เป็นเพียงการดำเนินการเชิงแก้ปัญหาเป็นรายกรณีเท่านั้น ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะต้องดำเนินการในเชิงรุกหรือเชิงป้องกันด้วย โดยการศึกษาวิเคราะห์สาเหตุการร้องเรียนในภาพรวมเพื่อเสนอเป็นแนวทางแก้ปัญหาในลักษณะการป้องกันด้วย การดำเนินการในส่วนนี้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เพราะในช่วงแรกสำนักงานยังขาดเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัย

๑.๘ แนวทางการพัฒนางานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๑. แผนงานตรวจสอบเรื่องร้องเรียน

๑.๑ พัฒนาระบบการรับเรื่องร้องเรียน ให้สามารถให้บริการผู้ร้องเรียนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เช่นการเพิ่มช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนให้มีมากขึ้น เช่นการให้บริการรับเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ร้องเรียนสามารถร้องเรียนได้สะดวกขึ้น ในทุกจังหวัดการพัฒนาขั้นตอนการรับเรื่องร้องเรียนให้เป็นมาตรฐานเป็นที่ยอมรับคือสามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนได้ด้วยความเป็นกลาง เป็นธรรมโปร่งใส และตรวจสอบได้โดยการพัฒนาฝีมือการร้องเรียน และพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านการสอบสวนสืบสวน การหาข้อเท็จจริง การสรุปเสนอแนะการให้คำปรึกษาแนะนำ และกลยุทธการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยการไกล่เกลี่ยด้วยสันติวิธี

๒. แผนงานวิชาการ

๒.๑ การพัฒนางานวิชาการเพื่อปฏิบัติงานในเชิงป้องกันปัญหาการร้องเรียน เน้นการปฏิบัติงานด้านวิชาการในเชิงการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อหาสาเหตุการร้องเรียนในภาพรวม และเสนอแนวทางแก้ไขเพื่อป้องกันต่อไป เช่นการเสนอแก้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ขั้นตอนวิธีปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐซึ่งทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมรวมทั้งร่วมกันเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการประชาชนให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นการทำงานในเชิงรุกหรือการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการร้องเรียนขึ้น หรือเกิดการร้องเรียนน้อยลง และยังเป็นการทำงานร่วมกันสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย อันเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญของการมีสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๒.๒ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ในด้านต่าง ๆ ให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจและหน้าที่ของหน่วยงานให้มากที่สุด โดยต้องสามารถอำนวยความสะดวกด้านข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนทันสมัย โดยการพัฒนาระบบเครือข่ายให้มีการเชื่อมข้อมูลใช้ร่วมกันกับหน่วยงานอื่น ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และการตัดสินใจของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพ

๒.๓ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ เป็นการสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และการใช้ข้อมูลร่วม เพื่อพัฒนาระบบงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพพร้อมให้บริการประชาชน

๓. แผนงานประชาสัมพันธ์

ให้มีการรณรงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา การใช้สิทธิร้องเรียนตามรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนทั้งประเทศ โดยสื่อต่าง ๆ ได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดรายการวิทยุ สื่อโฆษณาทั้งทางวิทยุโทรทัศน์ จัดสัมมนาและจัดนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานอื่น ฯลฯ

๔. แผนงานบริหารองค์กร

๔.๑ การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการ สำนักงานฯ จะให้ความสำคัญใน

การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการทรัพยากรขององค์กรให้สามารถตอบสนองการปฏิบัติการกิจของสำนักงานฯ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเหมาะสมกับลักษณะงานมาปรับใช้ในสำนักงานฯ รวมทั้งการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการทำงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นระบบ และมีมาตรฐาน โดยการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่มีขั้นตอนกระบวนการชัดเจนให้รายละเอียดของงานที่รับผิดชอบมีระบบในการติดตาม และวิเคราะห์ผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และสามารถนำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาใช้ในการป้องกันและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานในภาพรวมของสำนักงานฯ คือ ร้องเรียนได้สะดวก (SERVICE) พิจารณาโดยรวดเร็ว (EFFICIENCY) ซึ่งหมายถึงการจัดให้มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย (FAIRNESS) และโปร่งใสตรวจสอบได้ (ACCOUNTABILITY) ซึ่งหมายถึงการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการทำงานทุกระบบ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล

๔.๒ การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร สำนักงานฯ จะให้ความสำคัญแก่

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ ความสามารถประสบการณ์สอดคล้องกับภารกิจ เช่น พัฒนาขีดความสามารถด้านการศึกษาวิเคราะห์ การสอบสวนสรุป และเสนอแนะ รวมทั้งความสามารถในการทำงานเป็นทีม และการมีทัศนคติและจริยธรรมที่เหมาะสมกับงานให้บริการประชาชน

๔.๓ พัฒนาโครงสร้างการแบ่งส่วนงาน และแผนอัตรากำลัง ให้มีความเหมาะสม สะท้อนภารกิจทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพงาน รวมทั้งการปรับปรุงคำบรรยายลักษณะงานของทุกส่วนงานและทุกตำแหน่งตามโครงสร้างให้มีความชัดเจน

๔.๔ พัฒนาระบบการใช้งบประมาณประจำปี โดยยึดหลักว่าการใช้งบประมาณ ต้องมุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์บรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ของสำนักงานฯ

๒. วิเคราะห์ผลการปฏิบัติการ

๒.๑ ด้านการพัฒนาองค์กร ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นองค์กรอิสระ ที่ตั้งขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ โดยจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓ ณ สำนักงานฯ ชั่วคราวแห่งใหม่ คือ อาคารเอ็กซิม ชั้น ๒๐ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ การจัดโครงสร้างของสำนักงานฯ ประกอบด้วย ๓ ฝ่ายหลัก คือ ฝ่ายตรวจสอบเรื่องร้องเรียน ฝ่ายวิชาการและเผยแพร่ และฝ่ายอำนวยการ เป็นองค์กรที่ได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนางานตามแผนงานหลักเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามภารกิจเช่นในเรื่องแผนงานตรวจสอบเรื่องร้องเรียน แผนงานวิชาการ แผนงานประชาสัมพันธ์ และแผนงานบริหารองค์กร เป็นต้น

๒ **ด้านการพัฒนาระบบงาน** เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นการใช้แผนยุทธศาสตร์ เป็นกรอบแนวทางการทำงาน เน้นการบริหารงาน การบริหารองค์กร งานด้านวิชาการ และการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะการพัฒนาประสิทธิภาพของพนักงาน ประสิทธิภาพของงานเป็นหลัก ทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ และทัศนคติที่เหมาะสมกับลักษณะงาน การบริการที่สะดวกรวดเร็ว เป็นกลางและเป็นธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณของพนักงานในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานตามอำนาจหน้าที่เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ

๒.๓ **การมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน** เนื่องจากเป็นองค์กรตั้งขึ้นใหม่ และยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่มาก อาทิ ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญและแนวทางการใช้สิทธิร้องเรียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ปัญหาการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในเชิงสนับสนุนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และปัญหาด้านระบบข้อมูลที่ใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานเป็นต้น

๔. **ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ วุฒิสภา**

๔.๑ อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ข้ำซ้อนกับองค์กรภายในของฝ่ายบริหาร เช่น ผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำการทางปกครอง องค์กรกลางขององค์กรปกครองส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เป็นต้น นอกนั้นยังข้ำซ้อนกับองค์กรภายนอก เช่น รัฐสภา ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม เป็นต้น เหตุผลคือสิทธิการร้องเรียนตาม มาตรา ๑๕ กำหนดว่า

“บุคคลและคณะบุคคลย่อมมีสิทธิร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

การร้องเรียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องเรียนที่จะดำเนินการตามกฎหมายอื่น”

ดังนั้นเมื่อมีการร้องเรียนต่อ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแล้ว ไม่ตัดสิทธิดำเนินการตามกฎหมายอื่น

๔.๒ ไม่มีอำนาจแท้จริง มาตรา ๓๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เสนอแนะแล้วหน่วยงานราชการ ไม่ปฏิบัติตามก็ทำอะไร ไม่ได้ ต้องส่งเรื่องให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีสั่งการ หรือรายงานวุฒิสภา ผู้แทนราษฎร หรือ เปิดเผยให้ประชาชนทราบ ดังนั้นจึงไม่คุ้มกับการที่กำหนดให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้นมา จึงควรทบทวนบทบาท หรืออำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสียใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่แผ่นดินอย่างแท้จริง

๔.๓ บทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ควรเน้นเรื่อง หรือ ยกเลิกในเรื่องดังต่อไปนี้

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

๑๑

๔.๓.๑ ตรวจสอบกฎหมายที่ล้ำสมัย ซ้ำซ้อน ขัดแย้งกัน เพื่อปรับปรุงให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่เปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานของรัฐอาศัยช่องโหว่ดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนหรือเป็นภาระต่อประชาชน

๔.๓.๒ ควรมีการประมวลกฎหมายด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี ฯลฯ เป็นหมวดหมู่เพื่ออำนวยความสะดวกการศึกษาของ ประชาชน และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

๔.๓.๓ ควรมีการเสนอร่างกฎหมายใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ฯลฯ ของชาติ โดยไม่เสียเปรียบต่อต่างชาติ เช่น กฎหมายเหมืองแร่

๔.๓.๔ ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน โดยเฉพาะกรณีที่เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวางต่อประชาชนจำนวนมาก เช่น กรณีส่งแรงงานไปต่างประเทศ (เรียกค่านายหน้า) โรงงานก่อมลภาวะ ต่อแม่น้ำลำคลองหลายอำเภอ-จังหวัด เนื่องจาก การละเว้นปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อประชาชนส่วนรวม (ลำเอียง) แสวงหาประโยชน์ของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ระดับสูง (จังหวัด, ท้องถิ่น, กรม, กระทรวง, รัฐวิสาหกิจ) โดยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจสั่งการระงับยับยั้งการกระทำนั้น ๆ ได้โดยตรง แล้วกระทบต่อสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาและนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการสั่งการแก้ไข

๔.๓.๕ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความรู้ทางกฎหมายที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชน ด้วยความร่วมมือกับหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสื่อมวลชน ทุกประเภท อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนผู้ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง ไม่เปิดช่องให้เจ้าหน้าที่อาศัยความไม่รู้ของประชาชนแสวงหาประโยชน์ หรือสร้างความไม่เป็นธรรมให้เกิดขึ้น

๔.๔ ปัจจุบันผลการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร

๔.๕ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ทำหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชน ปัจจุบันอำนาจในการริเริ่มการพิจารณาเองโดยไม่มีผู้ร้องเรียนยังไม่มี ในอนาคตควรพัฒนาต่อไปให้มีอำนาจดังกล่าวเหมือนเช่น Justitie Ombudsman (J.O.) ของประเทศสวีเดน และ Parliamentary Ombudsman ของเดนมาร์ก ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองมากขึ้น ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าเรื่องใดที่ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมก็สามารถนำมาพิจารณาได้โดยไม่ต้องมีผู้ร้องเรียนเข้ามาก่อน จึงสมควรให้มีการวินิจฉัยคดีเองได้

๔.๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา นอกจากจะทำหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชนตามปกติแล้วน่าจะมียบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินการของประชาชนตามปกติแล้ว น่าจะมียบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ ด้วยเพื่อความโปร่งใส และเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองไทยให้ไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองในที่สุดตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๔.๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานจะต้องทำความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนและทำงานเฝ้าช่วยบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

๔.๘ สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ หรือบังคับสั่งการให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามได้ มีอำนาจเพียงการทำรายงานพร้อมข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเท่านั้น อีกนัยหนึ่งไม่มีอำนาจสั่งการได้โดยตรง

๔.๙ ควรมีการประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้แพร่หลายมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค

๔.๑๐ การจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาควรจัดทำในรูปแบบลักษณะเดียวกันกับราชกิจจานุเบกษา เพื่อความประหยัดงบประมาณ และสามารถจัดพิมพ์ได้เป็นจำนวนมาก จะได้แพร่หลายถึงประชาชนส่วนใหญ่

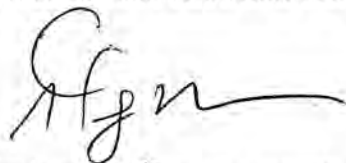
๔.๑๑ สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะต้องวางแนวทางให้เป็นที่พึงของประชาชนได้อย่างแท้จริงซึ่งต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ อาทิ การสร้างความศรัทธาให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปและหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ ต้องมีความเข้าใจขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และสามารถพิจารณาอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่ามีความแตกต่างกับองค์กรตรวจสอบอื่นอย่างไรบ้าง รวมทั้งต้องมีจิตวิญญาณแห่งการบริการ ความรับผิดชอบต่อสังคมดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลาง เป็นต้น

๔.๑๒ การพิจารณาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาควรดำเนินการดังนี้

๔.๑๒.๑ พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงกรณีตามคำร้องอย่างซัดเซ้งว่าต้องด้วยบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗ (๑)

๔.๑๒.๒ พิจารณาศึกษาเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครองว่ากรณีตามคำร้องจะต้องส่งศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลปกครอง มิใช่ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเป็นผู้วินิจฉัยเอง

๕. คณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ วุฒิสภา ขอรายงานผลการพิจารณาศึกษารายงานประจำปี ๒๕๔๔ ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พร้อมด้วยข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ มาเพื่อวุฒิสภาได้พิจารณาต่อไป

(หม่อมราชวงศ์กำลุนเทพ เทวกุล)

ประธานคณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระ

